

בס"ד. שיחת ש"פ בהעלותך, ט' סיון, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הבעש"ט¹, והזכיר² הפתגם הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר³, שע"י ניגון מתקשרים עם בעל הניגון באופן נעלה יותר מאמירת דבר שמועה באופן ש"יהא רואה בעל השמועה כאילו הוא עומד כנגדו"⁴].

א. בין הסיפורים שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בחג השבועות, ישנו גם הסיפור שסיפר בחג השבועות תרצ"ו⁵:

כ"ק מו"ח אדמו"ר דיבר אז אודות היחס של הבעש"ט לאנשים פשוטים⁶ — אלו שמצד כו"כ סיבות לא היו יכולים ללמוד תורה ולקיים מצוות בהידור — שהי' מחבב ומקרב אותם.

ובתור הקדמה להסיפור, חזר על המאמר הנפלא ("א געוואלדיקן וואָרט") שאמר הרב המגיד לאחרי הסתלקות הבעש"ט, שאילו הי' הבעש"ט יודע בחיים חיותו בעלמא דין מה שפועל עי"ז שמקרב את האנשים פשוטים, כפי שידע זאת עתה, לאחרי הסתלקותו, הי' עושה זאת באופן אחר לגמרי, נעלה יותר כו'.

[ולהעיר מהידוע שגם בהיות הבעש"ט בחיים חיותו בעלמא דין, הנה "בליל שבת קודש הי' ב' שלישי למעלה ושלישי א' למטה, ובשאר ימי החול בהיפוך כו'". אבל אעפ"כ, אין זה דומה למעמדו ומצבו בהיותו לגמרי בעולם האמת. ולכן, אילו הי' יודע בהיותו בעלמא דין כו' כפי שידע לאחרי הסתלקותו, אזי כו'].

מאמר המוסגר — ש"אנשים פשוטים" אינם אלו שישנים בשעה שמדברים דברי תורה, ובשעה שמנגנים ניגון הבעש"ט — שע"י מתקשרים עם בעל הניגון (כנ"ל) — מדברים דברים בטלים [הם לא יכולים למצוא זמן אחר במשך כל המעל"ע לדבר דברים בטלים, מלבד הזמן שמנגנים ניגון הבעש"ט...], ובאופן שמבטל לא רק את עצמו ואת חבירו שמדבר עמו, אלא גם את היושבים מלפניו ומלאחרי, מימינו ומשמאלו.
(7) סה"מ תרכ"ז ע' שכג. וש"נ.

(1) ניגון ג' התנועות — להבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן (המור"2).
(2) במאמר המוסגר שבהערה 6.
(3) לקו"ד ח"א קב, ב. וראה גם תו"מ חמ"ט ס"ע 113. וש"נ.
(4) ירושלמי שבת פ"א ה"ב. שקלים ספ"ב. קידושין פ"א ה"ז. וראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' קמח.
(5) שיחת יום ב' דחה"ש ס"ט ואילך (סה"ש תרצ"ו ע' 148 ואילך).
(6) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר — בתור

ולאחרי הקדמה זו, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שפעם ישב הבעש"ט בסעודת ר"ח באופן שהי' ניכר עליו איזה סילוק ("אָפּגעטרָאָגן") וללא שמחה ("ניט אויפגעלייגט"), והתלמידים, שכבר ידעו באיזה אופנים יכולים לפעול על הבעש"ט לצאת ממעמד ומצב זה, עשו כו"כ ענינים לפעול זאת, ולא הצליחו.

ואח"כ בא איש פשוט, ששמו הי' ר' דוד, וקראו הבעש"ט אליו, הושיבו לידו ונתן לו מפרוסת המוציא שלו, ואז נתעורר הבעש"ט בשמחה.

ונתעוררה אצל התלמידים פליאה ותמיהה וקושיא: איך יתכן, שהם, עם כל עניני ההשתדלות, ע"י ענינים בתורה וכיו"ב, לא הצליחו לפעול על הבעש"ט, ודוקא איש פשוט ביותר פעל מיד על הבעש"ט להיות בשמחה?! — וגם אצל המגיד היתה פליאה זו.

הבעש"ט — שהרגיש בתמיהת התלמידים — מצא איזו שליחות עבור ר' דוד (בכדי שיוכל לדבר אודותיו שלא בפניו), ובצאתו, סיפר להם הבעש"ט אודות מהותו של ר' דוד:

ר' דוד הי' עני שפרנסתו היתה בדוחק. והי' מקבץ פרוטות-פרוטות בכדי שיוכל לקנות אתרוג מהודר, ואכן עלה בידו לקנות אתרוג מהודר, ובא לביתו בשמחה גדולה על האתרוג המהודר. וכשראתה זוגתו את גודל שמחתו — העיק לה הדבר, בגלל שהיתה במרירות גדולה על גודל העניות ששררה בבית, עד שלא הי' עבור הוצאות החג, ר"ה או חג הסוכות, ולמרות שמצב זה הפריע לה ולכל בני הבית, לא הי' נוגע הדבר לבעלה, ולכן, מגודל המרירות נשכה והסירה את הפיטם ופסלה את האתרוג!...

אבל ר' דוד לא בא לידי התרגשות, ולא כעס, אלא חשב מיד: היא צודקת, שכן, כיצד מגיע ליהודי פשוט כמותו אתרוג מהודר כזה?!...

וכאן בא המשך הסיפור שמורה על גודל העניות של ר' דוד: לא נשאר הרבה זמן עד כניסת החג, וכסף לקנות אתרוג אחר לא הי' לו, והוצרך לברך על אתרוג הקהל⁸. אבל לא הי' לו כסף עבור השתתפות באתרוג הקהל. ומשכונן לא רצה ליתן, כיון שאין זה תשלומים ממש, ויתכן שלא ירצו להקנות לו את האתרוג בלב שלם. ולכן לקח א' מכלי הבית ומשכנו אצל ערל, וקיבל תמורתו כסף, ונתנו עבור אתרוג הקהל.

(8) ראה טושו"ע או"ח סו"ס תרנח.

ומזה רואים עד כמה גדלה העניות שלו — שלא הי' לו אפילו סכום קטן ביותר בשביל להשתתף באתרוג הקהל. וסיים הבעש"ט, שנסיון כזה,

— ומובן גודל הנסיון שבזה, שלאחרי שהצליח להשיג אתרוג מהודר כזה, מבלי להתפעל מכל מה שעבר עליו ("אלץ דורכגעמאכט"), הנה לאחרי כל היגיעה, שברה זוגתו את הפיטם, ואעפ"כ, שתק ולא התכעס, אלא קיבל זאת בפשטות (ואפילו לא הרגיש שזהו ענין של נסיון), שאינו ראוי שיהי' לו אתרוג מהודר כזה — לא הי' מאז נסיון העקידה, והוא עמד בו! עד כאן דברי הרב.

ב. בפשטות, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפור זה בחג השבועות — בגלל שחג השבועות הוא ה"אָרְצִיִּיט" של הבעש"ט, ולכן יש מקום לספר סיפור מהבעש"ט.⁹

וגם תוכן הסיפור אודות מעלת אנשים פשוטים קשור עם זמן מ"ת — כי:

איתא בגמרא¹⁰ בביאור הטעם שהתורה ניתנה למטה דוקא, בגלל שלמטה ישנו מעמד ומצב ש"יצר הרע יש ביניכם", ולכן יש צורך בציווי התורה כו'. ובענין זה שוים כל בני", גם אנשים פשוטים.

וגם: במ"ת הקדימו בני" נעשה לנשמע, שזהו הענין של קבלת עול, בלי הבנה והשגה. וכדברי הגמרא¹¹ בנוגע לטענה "עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו" — "אנו דסגינן בשלימותא (התהלכנו עמו בתום לב) כתיב בן¹² תומת ישרים תנחם", שזהו ענין התמימות שישנו במיוחד אצל אנשים פשוטים.

אבל עדיין אינו מובן:

הרי ישנם כו"כ סיפורי הבעש"ט אודות אנשים פשוטים, ולמה בחר כ"ק מו"ח אדמו"ר לספר בחג השבועות סיפור זה דוקא? ולכאורה — אדרבה: הסיפור אודות אתרוג — שיך לחג הסוכות, ולא לחג השבועות!

וגם ענין הנסיון — נסיון העקידה — אינו קשור עם חג השבועות.

9) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 57 ואילך. וש"נ.

11) שם, סע"א ואילך (ובפרש"י).

12) משלי יא, ג.

10) שבת פח, סע"ב ואילך.

מצינו שביוהכ"פ ישנו הענין דברית אברהם וברית יצחק, וענין העקידה בפועל הי' בראש השנה¹³; וע"פ המבואר בחסידות¹⁴ בענין "בכסה ליום חגיגו"¹⁵, שכל הענינים שהם בהעלם בר"ה באים לידי גילוי בחג הסוכות, הרי גם הגילוי של ענין העקידה הוא בחג הסוכות; אבל אין זה שייך לחג השבועות!

ג. ויובן בהקדם המדובר בהתוועדות דחג השבועות¹⁶ אודות ג' הענינים שבו: (א) מתן תורה, (ב) בעצרת מת דוד, (ג) הסתלקות הבעש"ט. ונתבאר, שאע"פ שג' ענינים אלו לא אירעו בבת אחת, אלא הי' הפסק ריבוי זמן ביניהם, מ"מ, כיון ששלשתם באים ביום אחד, הרי מובן שהם קשורים זב"ז.

ועפ"ז יש לבאר הטעם שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בחג השבועות סיפור זה דוקא — כיון שיש בו ג' הענינים שבחג השבועות: הבעש"ט — שהרי זה סיפור אודותיו.

דוד — שהרי בסיפור זה נזכר שמו של האיש פשוט: ר' דוד (והרי ישנם כו"כ סיפורים מהבעש"ט אודות אנשים פשוטים שבהם לא נזכר שם).

וגם תוכן הסיפור שייך לענינו של דוד המלך — כי:

דוד המלך — אף שהי' מלך, והקפיד על כבוד מלכותו, כמסופר בתנ"ך¹⁷ שהעניש את אלו שלא הי' להם כבוד המלכות והתנגדו אליו (ולא כמו שאול שלא הקפיד על כבוד מלכותו¹⁸), מ"מ, הי' אצלו ענין הביטול, כפי שאמר על עצמו: "אם לא שויתי ודוממתי"¹⁹, ובאופן כזה היתה גם תפלתו — שכאשר ביקש "שמרה נפשי כי חסיד אני"²⁰, הקדים ואמר "כי עני ואביון אני"²¹.

וכן אצל ר' דוד שבסיפור הנ"ל הי' ענין הביטול, עד כדי כך, שכאשר פסלו את האתרוג שלו, לא כעס, אלא הונח אצלו בפשיטות שאינו ראוי שיהי' לו אתרוג מהודר.

(13) ראה פס"ר פ"מ. זח"ג יח, א.
 (14) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נד, סע"ג שבת נו, א.
 (15) תהלים פא, ד.
 (16) שיחת יום ב' דחה"ש בתחלתה (לעיל).
 (17) ראה מלכים-א ב, ה ואילך. וראה גם יומא כב, סע"ב.
 (18) ראה שמואל-א יו"ד, כז. וראה גם תהלים קלא, ב.
 (19) שם פו, ב.
 (20) שם פו, ב.
 (21) שם, א.

והשייכות למתן תורה — כאמור לעיל (ס"ב) שהענין דמ"ת הי' ע"י הקדמת נעשה לנשמע.

ד. אך עדיין צריך להבין מהי השייכות של הסיפור אודות אתרוג לחג השבועות?

ויובן בהקדם דברי הגמרא²⁴ בנוגע להקדמת נעשה לנשמע, — דלכאורה אינו מובן מדוע אמנם הקדימו ישראל נעשה לנשמע: כיצד יכולים ליקח אחריות לעשות דבר-מה לפני שיוודעים מה יצוו לעשות?! וכדברי הצדוקי: "עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו . . איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא קבליתו", ולכאורה הרי זו טענה צודקת —

"מאי דכתיב²⁵ כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע" (שקודם ההבנה והשגה הרי הוא עושה זאת מצד קבלת עול).

[ואף שבמק"א מבארים²⁶ ש"פרי" הו"ע של טעם, הבנה והשגה, וא"כ ה"פרי" צ"ל "נשמע", ו"עלה" אין בו טעם, וא"כ ה"עלה" צ"ל "נעשה" — כאן שייכות אחרת דנעשה ונשמע לתפוח, כמבואר בהסוגיא*].

ובתוס' שם: "הקשה ר"ת שהרי אנו רואים שגדל כשאר אילנות, ומפרש, דתפוח היינו אתרוג, וריח אפך כתפוחים²⁷ מתרגמינן כריחא דאתרוגא, ואתרוג פריו קודם לעליו, שדר באילן משנה לשנה²⁸, ואחר שנה נושרין עליו של אשתקד ובאין עלין אחרים, הוי פריו קודם לאותם עלים".

וכאן רואים את השייכות של "אתרוג" לחג השבועות — כיון שאתרוג "פריו קודם לעליו", שמורה על הקדמת נעשה לנשמע.

(* הכוונה: הסוגיא (משא"כ בספרי מוסר וחסידות) עומדת על החילוק דנעשה ונשמע (לא בנוגע להבנה וטעם וכי', כי אם) בנוגע לסדר (הרגיל) בקדימה ואיחור (מצד הטבע — באילנות, או גם — בתור סיבה ומסובב), וכהלשון: "פזיזא דקדמיתו" — בהסיפור שבהמשך להמשל דתפוח.

[אלא דקדימה הרגילה דנשמע לנעשה — הוא רק בעבודה הרגילה ע"פ טו"ד, בזה בא הפי' ע"פ חסידות].

(24) שם ז, ט.
(25) סוכה לא, ב. וש"נ.

(22) שה"ש ב, ג.
(23) ראה גם ויק"ר פ"ל, יב.

ולכן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפור זה דוקא — כיון שיש בו כל הענינים הנ"ל: (א) סיפור מהבעש"ט, (ב) אודות איש פשוט ששמו ר' דוד, שהי' אצלו ענין הביטול, שזהו ענינו של דוד המלך — "שויתי ודוממתי", (ג) בשייכות לאתרוג, שמורה על הענין דהקדמת נעשה לנשמע.

ה. כל סיפור מגדול בישראל אינו סתם סיפור, אלא יש ללמוד ממנו הוראה. ובפרט כשמדובר אודות סיפור שמספר נשיא בישראל²⁶, ועאכ"כ נשיא שהוא ממלא מקומו של הנשיא שעמו אירע סיפור זה — הרי זה בודאי נוגע לפועל, שיש להתנהג לפי הוראת הסיפור.

ובכן:

מסיפור זה למדים גם בנוגע לענינים שנפעלים בחג השבועות — שאין זה רק עבור אלו שנמצאים בדרגות עליונות, אלא גם עבור אלו שנמצאים בדרגות תחתונות, כפי שרואים בסיפור הנ"ל מה שפעל איש פשוט דוקא.

ולהעיר: אין הכוונה שהמעלה של איש פשוט היא רק בלית ברירה, היינו, שכיון שאין לו מעלות אחרות, אזי מדגישים את מעלת הפשיטות, אבל כאשר ישנם מעלות אחרות, אין מעלה בענין הפשיטות — אלא אדרבה, כפי שרואים בסיפור זה, שלמרות שהי' לו אתרוג מהודר, הנה כל מה שפעל [שעמד בנסיון שלא הי' כמותו מאז נסיון העקידה, ופעל שמחה אצל הבעש"ט] הי' קשור עם העובדה שברך על אתרוג פשוט (אתרוג הקהל) דוקא, שבו שוים כל ישראל (בדוגמת ענין הערבה, שנק' "אחווה"²⁷, שגדלים באחוה, שמורה על האחדות של כל בני²⁸).

ועד"ז בנוגע להפעולה בכל הענינים השייכים לחג השבועות — ש"הימים האלה נזכרים ונעשים"²⁹, שעיי"ז ש"נזכרים" כדבעי, אזי חוזרים ו"נעשים" עוד הפעם כל הענינים שהיו בפעם הראשונה³⁰ — שזהו ענין ששייך לכאו"א מישראל.

ולכל לראש — בנוגע לנתינת כח למעלה לענין דהקדמת נעשה לנשמע, שעוד לפני שבאים להבנה והשגה, יהי' כבר הענין ד"נעשה" מצד קבלת עול.

וכן בנוגע לענין של פנימיות התורה, שגם הוא קשור עם חג

(26) ראה גם תו"מ חמ"ט ע' 251. וש"נ.

(29) אסתר ט, כח.

(30) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא

(27) שבת כ, סע"א.

ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(28) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 224. וש"נ.

השבועות, יום ההסתלקות של הבעש"ט, שעל ידו באה פנימיות התורה באופן ד"יתפרנסון"³¹, באופן של הבנה והשגה (שזהו ענין חסידות חב"ד), כדי שכאו"א מישראל יוכל להבין פנימיות התורה.

ועד ש"בהאי חיבורא דילך .. יפקון מן גלותא ברחמים"³², וזוכים לתורתו של משיח, כמ"ש³³ "ישקני מנשיקות פיהו", שתתגלה בגאולה האמיתית והשלימה, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

1. בהמשך להמדובר לעיל אודות הקשר והשייכות של ג' הענינים שבחג השבועות, שעם היותם ענינים שונים, ובהפסק זמן גדול זמ"ז, אעפ"כ, יש להם שייכות זל"ז, כיון שכולם באים ביום אחד, כמובן ממארז"ל³⁴ "מגלגלין זכות ליום זכאי" — הנה אם הדברים אמורים בנוגע לג' ענינים שא' מהם הוא בתושב"כ (מ"ת), א' מהם בתושב"ע"פ (מיתת דוד), וא' מהם בא במסורה מדורו של הבעש"ט עד לדורנו זה (הסתלקות הבעש"ט), הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לענינים שכולם נאמרו בתושב"כ, ובתושב"כ גופא בפסוק אחד, שבודאי יש להם שייכות זל"ז.

ולהעיר, שיש אמנם מחלוקת אם דרשינן סמוכים בכל התורה או רק במשנה תורה (ספר דברים)³⁵, אבל זהו רק בחלק ההלכה שבתורה, משא"כ בחלק הדרוש, ועאכו"כ סוד ורמז, בודאי דרשינן סמוכים. ועד שמצינו גם בכ"מ בפירוש רש"י על התורה: "למה נסמכה פרשת כו"³⁶, שמזה מובן, שזהו ענין פשוט ששייך לכאו"א, גם לאנשים פשוטים.

2. ובהקדים פתגם רבינו הזקן³⁷ שצריך לחיות עם הזמן, היינו, עם עניני התורה שקורין בתורה בשבת וביו"ט, ועד"ז בנדו"ד, בנוגע להמאורעות שאירעו לאחרונה³⁸, שיכולים למצוא זאת בקריאה של היו"ט דמיני' אזלינן:

בתור הכנה למתן תורה — אומר הקב"ה לבנ"י: "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי"³⁹,

31) ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה לעיל ריש ע' 58. וש"נ.
32) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). הובא ונת' בתניא אגה"ק סכ"ו.
33) שה"ש א, ב.
34) תענית כט, א. וש"נ.
35) ברכות כא, ב. וש"נ.
36) ראה — לדוגמא — ריש פרשתנו. ועוד.
37) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).
38) במלחמת ששת הימים (המור"ק).
39) יתרו יט, ד.

ולאח"ז נאמר "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"⁴⁰.

בפשטות אפשר לומר ש"ואשא אתכם על כנפי נשרים" "ואביא אתכם אלי" הם ענינים שונים שיכולים להיות זה ללא זה, היינו, שגם אילו לא הי' נושא הקב"ה את בני" על כנפי נשרים, הי' מביא את בני" אליו, אלא שנשיאתם על כנפי נשרים גרמה לכך שהענין ד"ואביא אתכם אלי" יהי' במהירות, ולא לאחרי משך זמן; וכמו"כ הענין ד"אשר עשיתי למצרים" הי' יכול להיות גם ללא "ואשא אתכם על כנפי נשרים".

אבל, לאמיתו של דבר, הענין ד"אשר עשיתי למצרים" אינו בבחי' מלאכה שאינה צריכה לגופה, היינו, שאין זה באופן שרק בגלל שבפועל היו בני" במצרים, הוצרך הקב"ה להוציאם ממצרים כדי ליתן להם את התורה, אבל אילו מלכתחילה לא היו בני" במצרים היו מקבלים את התורה גם ללא יצי"מ, אלא כדברי הגמרא¹⁰ שהתורה ניתנה למטה דוקא בגלל ש"למצרים ירדתם וכו'"; הכוונה היא אמנם שבני" לא ישארו במיצרים וגבולים, אלא שיוציאו אותם משם, אבל מצרים מהוה הכנה למ"ת⁴¹.

ומזה מובן גם בנוגע להמשך הכתוב, "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", שאינם ב' ענינים בפני עצמם, אלא הענין ד"ואשא אתכם על כנפי נשרים" פועל בענין ד"ואביא אתכם אלי".

— בפסוק שלאח"ז: "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ", הענין ד"כי לי כל הארץ" אינו הוספה על "והייתם לי סגולה", אלא רק המשך וביאור הדברים, כפירוש רש"י: "ולא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם" (ולכן אתם "סגולה"), "כי לי כל הארץ", ואעפ"כ, דוקא בני" הם "סגולה מכל העמים"; אבל השייכות ד"ואשא אתכם על כנפי נשרים" ל"ואביא אתכם אלי", היא, שהענין ד"ואשא אתכם על כנפי נשרים" פועל ומוסיף בענין ד"ואביא אתכם אלי".

וזוהו גם הדיוק בהעתקת פסוקים אלו בהמכתב⁴² — "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים וגו' ועתה גו' ושמרתם" — שלאחרי "ועתה" נכתב "גו'" (ללא וא"ו), כי, הכוונה היא רק

(42) מיום השלישי ה' סיון שנה זו (אג"ק

(40) שם, ה"ו.

(41) ראה גם תו"מ חמ"ח ריש ע' 421. חכ"ד ע' שמה ואילך).

וש"נ.

להורות⁴³ שיש תיבות נוספות בין תיבת "ועתה" לתיבת "ושמרתם"; ואילו לאחר "ואשא אתכם על כנפי נשרים" נכתב "וגו'", להורות על המשך הענין שלאח"ז — "ואביא אתכם אלי", שאינו ענין בפ"ע, אלא בא ע"י "ואשא אתכם על כנפי נשרים".

ח. והענין בזה:

כאשר העולם מתנהג ע"פ טבע, אזי יכול היצה"ר להטעות יהודי שאין בעה"ב לבירה זו, ו"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"⁴⁴; אבל כאשר רואים הנהגה שלמעלה מהטבע, כמו "ואשא אתכם על כנפי נשרים", אזי רואים שהקב"ה מנהיג את העולם, ובמילא מתקרבים בני"ה להקב"ה — "ואביא אתכם אלי".

כלומר: "ואשא אתכם על כנפי נשרים" הו"ע שבא מלמעלה למטה, וענין זה פעל "ואביא אתכם אלי" — לא רק מלמעלה למטה, אלא גם מלמטה למעלה, שבנ"י נתעוררו למטה, וגם מצד למטה נתקרבו להקב"ה.

וכפי שרואים במוחש — וכך ראו במאורעות שאירעו לאחרונה³⁸ — שענין של נס פועל שבנ"י יתעלו לדרגא נעלית יותר, וכפירוש המפרשים בתיבת "נס", "כנשוא נס הרים גו'"⁴⁵, שזהו מלשון הרמה⁴⁶, כי, נס מגבי' ומרומם את הנשמה, גם בהיותה מלוכשת בגוף, להתעלות מהארציות ולראות אלקות.

הן אמת שגם בטבע ישנה השגחה פרטית, אבל אעפ"כ, הרי זה בטבע; ואילו כשרואים נס, הרי זה פועל התעוררות אצל בני"ה, כפי שראו במוחש, שהנסים שאירעו בימים האחרונים, פעלו שרכבות אלפי ישראל התעוררו והתקרבו להקב"ה.

ט. ובפרטיות יותר — בנוגע להקשר של המאורעות האחרונים עם הפסוק "ואשא אתכם על כנפי נשרים":

בפירוש פסוק זה מצינו ברש"י ב' פירושים: (א) על הפסוק עצמו (בפ' יתרו³⁹) מפרש רש"י: "זה היום שבאו ישראל מרעמסס, שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשבאו ליסע ולצאת נקבצו כולם

44) עקב ח, יז.

45) ישעי' יח, ג.

46) ראה אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנט.

א. שה"ש ע' כט. ועוד.

43) ראה לקו"ש ח"ה ע' 387. חט"ו ע'

275. תו"מ חמ"א ע' 308. וראה גם מכתב

מקיץ הישי"ת (נדפס בתניא אגה"ת בצירוף

מ"מ כו' (חיסריק) ע' שנד).

לרעמסס", (ב) על הפסוק⁴⁷ "מרעמסס סוכתה", מפרש רש"י: "ק"כ מיל היו, ובאו שם לפי שעה, שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים".

ולהעיר, שאע"פ שפירוש זה הוא ממכילתא, הרי רש"י מביא זאת בפשוטו של מקרא, כך, שזהו ענין המובן בפשטות, ושייך לכאו"א.

וע"פ פתגם רבינו הזקן שצריכים לחיות עם הזמן — הנה במאורעות שאירעו לאחרונה היו ב' הפירושים הנ"ל:

הפירוש הראשון — שכל בני נתקבצו ונתאספו באופן של אחדות, מבלי הבט על כך שלפנ"ז הי' ענין של פירוד ביניהם; והפירוש השני — שגם לאחר שנתאספו יחדיו, נעשה הדבר במהירות ובאופן של נס.

וההוראה מזה בנוגע לפועל:

כשיש עת רצון, שבנ"י עומדים במצב של התעוררות ומבקשים שיקרבו אותם — יש לנצל שעת הכושר זו ולקרב אותם, נוסף לכך שבכלל אין להסתפק בעבודת עצמו, אלא צריכים לפעול גם על הזולת. ועי"ז יעמידו "צבאות השם", שילכו לקראת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה רני ושמחי בת ציון (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

יא. בהמשך להאמור לעיל (ס"ז) אודות ההכנה למ"ת באמירת הקב"ה לבנ"י "והייתם לי סגולה מכל העמים", "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" — הרי מובן, שכשם שהענין דמ"ת עצמו הוא לכאו"א מישראל בפ"ע, שלכן נאמר "אנכי הוי' אלקיך"⁴⁸ בלשון יחיד⁴⁹, כיון שלכאו"א מישראל ניתנה כל התורה כולה, פשט רמז דרוש וסוד, וכמ"ש רבינו הזקן בהלכות ת"ת⁵⁰: "אמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע. . . הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות" — כך גם ההכנה למ"ת שייכת לכאו"א מישראל.

49) ראה יל"ש עה"פ (רמז רפו).

50) פ"א ה"ד.

47) בא יב, לז.

48) יתרו כ, כ. ואתחנן ה, ו.

וצריך להבין:

בשלמא "והייתם לי סגולה מכל העמים" שייך לכאו"א מישראל, "האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך"⁵¹, שכאו"א מישראל מובדל מגוי, וכפי שאומרים בנוסח ההבדלה: "המבדיל .. בין ישראל לעמים"; אבל הענין ד"ממלכת כהנים" שייך לכאורה רק לכהן, ואיך אפשר לומר שזהו"ע ששייך לכאו"א מישראל?

ובפרט ע"פ מה שמסתבר לומר שפסוקים אלו נחלקים לג' הסוגים שבבנ"י, כהנים לויים וישראלים: "והייתם לי סגולה מכל העמים" — קאי על ישראלים; "ממלכת כהנים" — קאי על כהנים, ו"גוי קדוש" — קאי על לויים, שיש בהם קדושה יתירה — "גוי קדוש" — לגבי בנ"י גופא. וא"כ, איך אפשר לומר שגם "ממלכת כהנים" שייך לכאו"א מישראל, בה בשעה שקאי על כהנים דוקא?

לכאורה ה"י אפשר לתרץ ע"פ דברי הרמב"ם⁵²: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו .. הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהי ה' חלקו ונחלתו .. כמו שזכה לכהנים כו'", ולכן שייך גם הענין ד"ממלכת כהנים" לכאו"א מישראל.

אבל באמת אי אפשר לומר כן, שהרי אי אפשר לדרוש ולתבוע מיהודי להיות במעמד ומצב ש"יהי ה' חלקו ונחלתו", וכפי שפוסק רבינו הזקן בשו"ע⁵³ שאי אפשר לדרוש מיהודי שיהי "תורתו אומנתו", ואפילו לא ללמוד תורה כל היום, אלא צ"ל גם "הנהג בהן מנהג דרך ארץ", כדברי הגמרא⁵⁴: "הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרשב"י ולא עלתה בידן", והתורה על הרוב תדבר⁵⁵. וא"כ, איך אפשר לומר שהענין ד"ממלכת כהנים" ישנו אצל כאו"א מישראל?

יב. ויובן ע"פ משנתל⁵⁶ בנוגע למ"ש אצל הלויים⁵⁷ "ושמרו גוי ואת משמרת בני ישראל", "שכולן היו זקוקים לצרכי המקדש אלא שהלויים באים תחתיהם בשליחותם" — דלכאורה אינו מובן: כיון שבנ"י עצמם אינם יכולים לעשות את העבודה שעושים

(55) ראה מו"נ ח"ג פל"ד.

(56) שיחת ש"פ במדבר סי"ד (תו"מ חמ"ט

ע' 435. וש"נ).

(57) במדבר ג, ח ובפרש"י.

(51) לשון הכתוב — וילך לא, יב.

(52) סוף ה' שמיטה ויובל.

(53) אור"ח סוסק"ו. ה' ת"ת פ"ד סה"ד.

וש"נ.

(54) ברכות לה, ב.

הלויים, שהרי "הזר הקרב יומת"⁵⁸, כיצד יכולים הם למנות שליח על עבודה זו — "מי⁵⁹ איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואינהו (השלוחים) מצי עבדי"?

ושאלה זו היא גם בנוגע לכהנים:

מצינו בגמרא⁶⁰ "הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחי דשמיא" ("שלוחי דרחמנא"). והרי גם קס"ד בתורה הוא תורה⁶¹, וכ"ש בנדו"ד, שיש דעה⁶² ש"שלוחי דידן נינהו", וגם לפי המסקנא ש"שלוחי דרחמנא נינהו"⁵⁹, הרי זה רק בנוגע להלכה בפועל בגשמיות, אבל ברוחניות הענינים ישנם ב' הדעות⁶³, ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁶⁴. ולכאורה, איך שייך לומר ש"שלוחי דידן נינהו" — "מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואינהו מצי עבדי"?

ועד"ז בנוגע לכהן גדול, עליו נאמר⁶⁵ "והכהן הגדול מאחיו", ודרשו רז"ל⁶⁶ "גדלהו משל אחיו", היינו, בשליחותם של הכהנים, ש"שלוחי דידן נינהו".

ונתבאר בזה, שכאשר הקב"ה אמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", הרי זה פעל שיהי' אצל כל אחד מישראל ענין הלוי' והכהונה, וכדאיתא במכילתא⁴⁰: "ראויין היו ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו העגל כו'"; אלא שרצה הקב"ה שבנ"י יעסקו בעניני העולם, "הנהג בהן מנהג דרך ארץ", כדי שתהי' לו ית' דירה בתחתונים⁶⁷, ולכן, "הלויים באים תחתיהם בשליחותם", אבל בעצם, הנה כאו"א מישראל שייך לדרגת הכהונה, ועד לכהונה גדולה, כפי שמפרש בעל הטורים⁴⁰ ש"ממלכת כהנים" היינו "כהנים גדולים".

יג. וכל זה — אינו ענין של דרוש, אלא תורה, מלשון הוראה⁶⁸, היינו, שצריך לבוא בעבודה בפועל:

יהודי אינו צריך להסתפק בכך שהוא שונה מהגוי, "סגולה מכל העמים", אלא עליו להיות "גוי קדוש" בין בני גופא.

65) אמור כא, יו"ד.

58) שם, יו"ד. ועוד.

66) יומא יח, א. וש"נ.

59) קידושין כג, ב. וש"נ.

67) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.

60) נדרים לה, ב. וש"נ.

ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

61) ראה גם תו"מ חמ"ז ע' 180. וש"נ.

62) ראה ח"י הרשב"א נדרים שם. תוס' ובכ"מ.

68) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גוי"א ר"פ

קידושין שם. ועוד.

בראשית. זח"ג נג, ב.

63) ראה תו"מ חמ"ח ע' 114. וש"נ.

64) עירובין יג, ב. וש"נ.

אין לו להסתפק בכך שלומד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ואילו בשעה שעוסק במסחר הרי הוא כמו כולם, אלא במשך כל היום כולו, גם בשעה שעוסק במסחר, צריך להיות ניכר עליו שהוא יהודי שלמד בשחרית פרק אחד, וכן צריך להיות ניכר עליו שילמד גם בערבית פרק אחד (ובלאה"כ לא יוכל ללמוד פרק אחד ערבית), כך, שבמשך כל היום כולו ניכר עליו שהוא "גוי קדוש".

וכידוע הפתגם⁶⁹ בשם "גוטע אידן", שישנו המקום היותר קדוש בעולם — קדש הקדשים, האדם המקודש ביותר — כהן גדול, והזמן היותר מקודש — יום הכיפורים. ומובן גודל הקדושה שישנה בצירוף ג' ענינים אלו. אבל, ענין זה צריך להיות לא רק "אחת בשנה" ורק אצל הכה"ג, אלא זהו ענין ששייך לכל אחד מישראל, מצד בחי' "אחת" שבו⁷⁰, שלכן, בכל זמן ובכל מקום עליו להיות בדרגא נעלית כזו כמו הכה"ג ביוהכ"פ בקדש הקדשים.

יד. וכשם שכללות הענין ד"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים גוי" בא בתור הקדמה והכנה למתן-תורה, כמו"כ כאשר ישנו ענין זה אצל בני"ע תה, הרי זה פועל שמקבלים את התורה בשמחה ובפנימיות⁷¹.

וכאשר "בחוקתי תלכו גוי"⁷², אזי נמשכים כל הברכות, עד "ואולך אתכם קוממיות"⁷³, כביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

טו. בנוגע להמכתב⁴² — שאלו כו"כ שאלות, וכיון שאין הזמן גרמא להשיב על כל שאלה בפרטיות, יתבאר עתה הענין בקיצור עכ"פ, וכיון שהשואלים נמצאים עתה כאן, הנה על ידם יגיע המענה גם לאלו שאינם נמצאים כאן שגם אצלם נתעוררו אותם שאלות.

תוכן המכתב הוא, שגם עכשיו יכולים לומר "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים", כמו שהי' לאחר יצי"מ.

והענין בזה — שנוסף לכך שהתורה היא נצחית⁷⁴, שלכן, כל עניני התורה שייכים ונוגעים לא רק לזמן מסויים, אלא לכל זמן ולכל מקום,

71) ראה גם תו"מ חמ"ד ריש ע' 6. וש"נ.

72) ר"פ בחוקותי.

73) שם, יג.

74) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

69) ראה ערבי נחל פ' אמור דרוש ד. שם

משמואל פ' נשא תרע"ג. ועוד.

70) ראה תוד"ה עד אחת — מנחות יח,

א.

ומצד זה שייך גם עתה הענין ד"אתם ראיכם אשר עשיתי למצרים" — יש לזה שייכות מיוחדת עתה מצד המאורעות שאירעו לאחרונה.

ובהקדמה — שכללות ענין התורה הוא בדוגמת ענין הנבואה⁷⁵, וכשם שענין הנבואה הוא לא רק בנוגע לענינים רוחניים, אלא גם בנוגע לענינים גשמיים — כיצד צריכים להתנהג בגשמיות, וכמובא באגה"ק⁷⁶ אודות "שמאל הרואה, אשר הלך אליו שאול לדרוש ה' על דבר האתונות שנאבדו לאביו", כיון שענין הנבואה הוא גם בנוגע לענינים גשמיים — כן הוא בנוגע לענין התורה, כדאיתא בספרים⁷⁷ בנוגע לחשש ניהוש, שמצינו הנהגת גדולי ישראל, ראשונים ואחרונים, שבהיותם במעמד ומצב שלא ידעו כיצד להתנהג, היו פותחים חומש, או ספר אחר מכ"ד ספרי קודש, והיו מתנהגים ע"פ מ"ש בפסוק הראשון שבראש העמוד — שזהו בדוגמת ענין של נבואה.

וכמו כל ענין — גם ענין זה יש לו מקור בש"ס:

איתא בגמרא⁷⁸: "השכים ונפל לו פסוק לתוך פיו, הרי זו נבואה קטנה". ומזה רואים שתורה היא גם ענין של נבואה.

אלא שאצל כל ישראל הרי זה דוקא כאשר "השכים כו'", אבל צדיקים, יש בכחם לפעול שבכל רגע ורגע יהיו מציאות חדשה (כמו "השכים"), ולכן שייך אצלם ענין הנ"ל בכל הזמנים, אפילו באמצע היום.

ובענין הנבואה — מצינו בכמה נבואות שהי' צורך לקשר את הנבואה עם פעולה גשמית, כמו "קח את האזור וגו'"⁷⁹, וכיו"ב בשאר נבואות, כיו"ב⁸⁰, ענין הנבואה יכול להשאר למעלה, ולכן, כאשר מקשרים את הנבואה מיד עם פעולה גשמית, אזי מבטיחים שיומשך הענין בגשמיות ובגלוי, דכיון שע"י פעולה זו התחילה כבר המשכת הענין דרך מעבר כל סדר ההשתלשלות עד לעוה"ז הגשמי, הרי בודאי יומשך כבר כל הענין למטה.

וככל הענינים משתקף גם ענין זה בעבודה — כמבואר בחסידות⁸¹ שכאשר יש ליהודי "אתערותא דלעילא", עליו להמשיך זאת מיד ב"אתערותא דלתתא", כי, לולי זאת, יכול להיות שהאתעדל"ע תחלוף

(79) ירמי' יג, ד ואילך.

(80) ראה דרשות הר"ן דרוש ב'. רמב"ן לך לך יב, ו. לבוש על הרקאנטי לך לך שם.

(81) ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. ובכ"מ.

(75) ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 177 ואילך.

(76) סכ"ב.

(77) ראה "חקרי מנהגים" (כפ"ח תשנ"ט)

ח"א ע' רל ואילך. וש"נ.

(78) ברכות נה, סע"ב. וש"נ.

מיד ולא תפעל מאומה ח"ו, ורק עי"ז שבאה באתעדל"ת, יש לה אחיזה למטה, ונשארת בקיומה — שזהו בדוגמת הנבואה, שע"ז שמקשרים אותה עם פעולה למטה, אזי פועלים שתומשך כולה למטה.

ועד"ז בנוגע לענינו: כאשר ישנו הענין ד"אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים" (לא רק ברוחניות הענינים, אלא גם) בגשמיות בפועל — אזי בטוחים שיומשכו בגלוי גם שאר הענינים שנאמרו בהמשך הכתובים.

טז. המשך השיחה — ע"ד שייכותה של מצרים עתה למצרים שאודותה מדבר בכתוב, אף ש"אלו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם וכו'"⁸² —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ט ע' 171 ואילך.⁸³

* * *

יז. המשך הביאור בענין הנחת תפילין בגלל הסגולה ד"כל המניח תפילין מאריך ימים"⁸⁴, והסגולה ד"וראו כל עמי הארץ גו' ויראו ממך"⁸⁵ (בהמשך להמדובר בחג השבועות בתור השתתפות ב"כינסו תורה") — נכלל בשיחת יום ב' דחג השבועות סל"ד ואילך⁸⁶. ובסיום הענין אמר: ומצד כל הנ"ל, צריכים להמשיך בהנחת תפילין עם בני, שהרי עיקר הרעש ("טומל") מתחיל רק עכשיו... ויש צורך בהענין ד"וראו ממך", שנפעל ע"י הנחת תפילין.

וכאמור — עכשיו הזמן גרמא לפעול על יהודים, שכן, נוסף לכך שתמיד צריך לקיים את הציווי "הוכח תוכיח את עמיתך"⁸⁷, מצד הענין דאהבת ישראל, "שכל ישראל ערבין זה בזה"⁸⁸, ישנו עכשיו חיוב גדול יותר לפעול עם הזולת, כיון שיהודים נמצאים עתה בתנועה של התעוררות, בגלל אירועי הנסים כו'.

ובאמת, לא נוגע אם הי' זה ענין של "נס" דוקא; מדובר אודות שנים וחצי מליון יהודים — שכל אחד מהם הוא "עולם מלא"⁸⁹ — שניצלו לפועל מענין שלא יעלה ולא יבוא אפילו בדיבור, הן בנוגע אליהם והן בנוגע לזרעם וכו'.

ועוד ענין בזה:

(86) לעיל ע' 61 ואילך.

(87) קדושים יט, יז.

(88) שבועות לט, סע"א. וש"נ.

(89) סנהדרין לז, סע"א (במשנה). וש"נ.

(82) רמב"ם הל' איסורי ביאה ספ"ב.

(83) ראה גם מכתב הנ"ל בהערה (ד"ה

למצרים).

(84) מנחות מד, סע"א.

(85) תבוא כח, יו"ד. וראה ברכות ו, א. וש"נ.

איתא בגמרא במסכת תענית⁹⁰, שכאשר יש סיבה שבגללה אי אפשר להתענות, אזי מועיל מה שמקבל על עצמו להתענות לאח"כ, "דכתיב⁹¹ ויאמר אלי גו' מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלקיך נשמעו דבריך". וכן הוא פסק ההלכה בשו"ע⁹²: "עיר שהקיפיה כותים .. אינם רשאים להתענות, שלא לשבר כחם, אלא יקבלו עליהם להתענות כך וכך תעניות לכשינצלו". וטעם הדבר — כיון שהקב"ה יודע עתידות, והוא למעלה מהזמן, ה' הוה ויהי' כאחד⁹³, ולכן אין חילוק אם התענית הוא עתה או לאחר זמן; גם אם התענית הוא רק לאחר זמן, הרי זה פועל פעולתו ומגיין למפרע.

ועד"ז בנוגע לעניננו: כיון שהקב"ה ידע שלאחרי זמן יניחו תפילין עם יהודים, הנה עוד לפני שהניחו תפילין בפועל, הגן כבר עליהם בשעת המלחמה. ולכן צריכים עתה להשתדל ביותר להניח תפילין עם מספר היותר גדול של יהודים, כדי להשלים את ההגנה שנפעלה עי"ז עוד מקודם לכן.

וגדולה מעלת התפילין — כמאמר רז"ל⁹⁴ "הוקשה כל התורה כולה לתפילין", כפי שלמדים ממ"ש⁹⁵ "והי' לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפין", וכדאיתא במדרש תהלים⁹⁶ — והרי ספר תהלים שייך לדוד המלך — שהקב"ה אמר לבנ"י "קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים בתורה יומם ולילה". ומה גם שענין התפילין הוא שעבוד המוח והלב⁹⁷, ועי"ז נמשך גם בכל האברים (כמבואר בתניא⁹⁸).

וכאמור לעיל — כאשר "בחוקותי תלכו", אזי ונתתי גשמיכם בעתם⁹², וכל הברכות האמורות בפרשה — "וישבתם לבטח בארצכם", "ונתתי שלום בארץ"⁹⁹, ועד "ואולך אתכם קוממיות"⁷³, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו.

* * *

יח. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק¹⁰⁰ "אני ה' אלקיכם", "מכאן

96	בתחלתו (א, ב).	90	ת, ב.
97	ראה שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ה סי"א.	91	דניאל יו"ד, יב.
	וש"נ.	92	או"ח סתקע"א ס"ג.
98	פ"ט. פנ"ב.	93	זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט.
99	שם, ה"ז.		בניא שעהיה"א פ"ז (פב, א).
100	פרשתנו יו"ד, יו"ד.	94	קידושין לה, א.
		95	בא יג, ט.

למדנו מלכיות עם זכרונות ושופרות, שנאמר ותקעתם, הרי שופרות, ולזכרון, הרי זכרונות, אני ה' אלקיכם, זו מלכיות וכו",

— שפסוק זה בא בהמשך לפסוק שלפניו: "וכי תבואו מלחמה גו' והרעותם בחצוצרות גו' ונושעתם מאויביכם", וזהו "יום שמחתכם" — השמחה על נצחון המלחמה (וזהו ההכרח ש"בקרבתן צבור הכתוב מדבר", כיון שכל המדובר בכתובים אלו הוא בעניני צבור), וגם אז ישנו החיוב "ותקעתם בחצוצרות".

ועפ"ז, אי אפשר לפרש "אני ה' אלקיכם" "נאמן לשלם שכר" — שהרי השכר על "והרעותם בחצוצרות" הוא ש"נושעתם מאויביכם", ולכן מפרש רש"י היתור ד"אני ה' אלקיכם" — "מכאן למדנו" שבכל מקום שיש שופרות וזכרונות, צריך לצרף עמהם גם מלכיות.

ומסיים "וכו" — לתרץ שאלת תלמיד ממולח על הסדר בפרש"י "מלכיות זכרונות ושופרות", בשינוי מסדר הכתוב שופרות זכרונות ומלכיות — כמבואר בהמשך דברי הספרי¹⁰⁰: "מה ראו חכמים לומר מלכיות תחלה .. המליכהו עליך תחילה כו".

ובפנימיות הענינים: הסדר בתורה הוא: שופרות — בינה, זכרונות — ז"א, מלכיות — מלכות¹⁰¹, מלמעלה למטה; ואילו עבודת האדם היא מלמטה למעלה: מלכיות זכרונות ושופרות.

וההוראה בעבודה, בנוגע למלחמה התמידית עם היצה"ר, ובפרט בשעת התפלה¹⁰² — שהעצה היעוצה לנצחון המלחמה הו"ע הביטול וההכנעה ("והרעותם בחצוצרות"¹⁰³). אך גם לאחרי נצחון המלחמה

התפלה, מבבל אותו "הצר הצורר" שידבר דברים בטלים, וכיון שלא מתאים לדבר לבד, אזי משתדל שגם חבירו ידבר כו'. ואם מתבייש לדבר דברים בטלים — משתדל היצה"ר שיחשוב מחשבות זרות כו'. והגע עצמך: דוקא בשעת התפלה צריך לדבר דברים בטלים?! — ביכלתו לדבר דברים בטלים במשך כל היום כולו, ואם אין לו זמן — יפחית חמש דקות מזמן קריאת העיתון או מזמן המסחר, ואז ידבר דברים בטלים, אבל לא בשעת התפלה!
103) לעת עתה הוא לא שייך עדיין למעמד ומצב ד"ונוכרתם לפני ה' אלקיכם" ו"אני ה' אלקיכם"; מה שתובעים ממנו עתה

101) והם ג' הענינים דבתי (מלכות) אחותי (ז"א) אמי (בינה), כמשנ"ת במאמר (פ"ב ואילך) (לעיל ס"ע 71 ואילך)). ולהעיר, שג' ענינים אלו הם בדוגמת ג' הענינים שבחג השבועות (הנ"ל ס"ג): מ"ת — ז"א; דוד המלך — ספירת המלכות, וענינו של הבעש"ט, התגלות והפצת תורת החסידות — בינה.
102) שזהו הדיוק "וכי תבואו מלחמה בארצכם" — ב"ארץ ישראל" שלו, שזהו זמן התפלה, בעמדו לפני ה' ("דע לפני מי אתה עומד, לפני מלך מלכי המלכים"), כי, בשעה שעוסק בעסקיו, אזי היצה"ר אינו להוט כ"כ שידבר דברים בטלים, אלא דוקא בשעת

("ביום שמחתכם"¹⁰⁴), שעבודתו היא ע"פ טו"ד ותענוג, צריך להיות ענין הביטול וההכנעה.

ורש"י מדגיש ש"בקרבת צבור הכתוב מדבר", שלא מספיק שעבודתו בתפלה תהי' לעצמו, אלא צריך לכלול עצמו עם הציבור¹⁰⁵ — הוגה ע"י כ"ק אדמור"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 24 ואילך.

יט. הביאור בפירוש רש"י בפ' אמור¹⁰⁶: "זכרון תרועה", "זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל",

— הקושיא¹⁰⁷ העקרית בפ' אמור: זכרון תרועה — תיבות רגילות בלה"ק, ומה הזיקו לרש"י לפרש מה בזה בכלל?! ועכצ"ל דרש"י פאָרטייטשט תוכן (וטעם) הציווי הכי תמוה (משא"כ "שבתון" מקרא קודש") זה שיזכירו תרועה [דלא כהטעות, שרש"י מפרש ע"ד הפשט הפשט — שהרי לא מזכיר רש"י "ורבותינו דרשו" וכיו"ב: זכרון תרועה — זכרון עקידת יצחק !!!].

וגם אין לתרץ (בדוחק עכ"פ) שיזכרו (זכות קיומם) מצות תקיעת שופר בראש השנה, שעדיין לא נצטוו על זה.

שזהו ענין עמוק יותר מאשר הענין ד"והרעותם", שהוא קול פשוט. (105) והיינו, שכאשר עוסק בעבודת התפלה, לא יהי' מציאות לעצמו, שאז יכול היצה"ר להתעותו ("אים פאָרפירן"), ולומר לו — בשעה שמתפלל בדמעות שלישי וראשו מכוסה בטלית — שעליו להיות בטוח שכולם רואים אותו בעת תפלתו! ... היצה"ר לא יאמר לו להפסיק להתפלל, בידעו שלא ישמע אליו. ולכן אומר לו: עליך להתפלל באופן של פירסום, במקום שכולם יראו אותך, כדי שאחרים ילמדו ממנו — ממנו יראו וכן יעשו, וילכו באורחותיו. — למה לך להחזיק את הכל לעצמך, לשמור לעצמך את כל ה"עולם הבא"?! — תשאיר משהו גם לאחרים; שכולם יראו איך שאתה מתפלל בדמעות שלישי מתחת לטלית! ...

(106) כג, כד.

(107) מרשימת כ"ק אדמור"ר שליט"א.

— הרי זה רק הענין ד"והרעותם בחצוצרות": תזעק ("שריי אויס") שאתה רוצה את הקב"ה, שיעזור לך! ... שהרי התקיעה בחצוצרות אינה קשורה עם תווי נגינה ("נאָטען"), אלא זהו קול פשוט* שמטיל חרדה, וכמו קול השופר שנעשה מקרן של בהמה, והיינו, שאין כאן ענין של הבנה והשגה, אלא רק צעקה בלבד. ועי"ז מתבטלת פעולתו של "הצר הצורר אתכם", ותמורת זה — ידבר הוא ("הצר הצורר") דברים בטלים... וע"ד מארז"ל (ברכות לה, ב) "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם".

(104) וכן במעמד ומצב שמלכתחילה אין ענין של צרה — "במועדיכם ובראשי חרשיכם". אלא שאז צ"ל הענין ד"ותקעתם",

(* ולכן נשאלת השאלה בתורת החסידות: איך אפשר לומר "ויהי קול השופר הולך וחזק" (יתרו יט, יט), בה בשעה שזהו קול פשוט (ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קכז).

(* ראה גם תר"מ חמ"א ע' 189 הערה 15.

ומפרש"י (ע"ד "זכור את יום השבת"¹⁰⁸ — "תנו לב לזכור" את יום השבת) דזכרון תרועה ("לכם" — ציווי על ישראל) יהי באופן דיזכירו פסוקי זכרונות (ע"ד הנ"ל, אלא שכאן הוא בנוגע לתרועה, ולכן צ"ל) ופסוקי שופרות.

[אלא דבשבת לא נאמרה הגבלה בזמן — ולכן פרש"י "תמיד" (ובמילא הוכרח גם להוסיף: דאם נזדמן כו'), בשר המשקים מוגבל — "כאשר ייטב לך"¹⁰⁹, וכאן בחודש הז' בא' לחודש].

ואינו מספיק זכרון התרועה באמירת פסוקי שופרות לבד, כמו בזכור את יום השבת, שאין שם זכרון בפ"ע, כ"א לתת לב לזכור את יום השבת, כי בשבת ה"ז צ"ל תמיד ומוכרח הלשון זכור; בשר המשקים — ה"ז לאחר כמה זמן (כשיצא מביה"ס ותהי' הזדמנות מתאימה לדבר בכיו"ב עם המלך — כטוב לב המלך וכיו"ב) לאחר מאורע ושינוי גדול בחייו — שכ"ז מטריד את האדם וכו', ועוד שרוצה בנדו"ד לא לדבר עד"ז, וכמש"נ¹¹⁰ "את חטאי אני מזכיר", ולכן צ"ל זכירה שימת לב וכו'.

משא"כ בנדו"ד אין כלל וכלל מקום לזכרון ושימת לב — כיון שהמדובר רק למשך יום אחד. והול"ל "אמירת תרועה" וכיו"ב (דמתי ישכח?!). וע"כ דמרבה — נוסף על העיקר, שופרות — גם זכרונות (ומעורר כח הזכרון שימת הלב וכו'. ואף שאינו נוגע כאן — נוגע בהתכלית: לזכור להם כו' — כ"ז לשופרי' דמילתא).

ע"פ הנ"ל מתורץ ג"כ: (1) דלא העתיק רש"י בפנים תיבת תרועה. (2) הקס"ד דרמב"ן¹⁰⁶ להקשות למה לא כתב רש"י גם ע"ד פסוקי מלכיות (ובפרט שתיכף מוסיף שזה נלמד ממוק"א!). (3) הגירסא ברש"י (אלא שהקשו עלי' במפרשי רש"י) המוסיפה גם פסוקי מלכיות (דזהו שייך לפעולות זכרון תרועה) (וכמו קול השופר דמתן תורה. ו"הפסקת הקול" "סילוק שכינה"¹¹¹) והנפעל מזכיר את הפועל). ועוד —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ב ע' 103 ואילך.

כ. ויש להוסיף בהמשך להמדובר לעיל בענין "וכי תבואו מלחמה על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות גו' ונושעתם מאויביכם": גם עתה כאשר הי' מעמד ומצב ד"הצר הצורר אתכם", הי' אצל

110) מקץ מא, ט.

111) פרש"י יתרו יט, יג.

108) יתרו כ, ח.

109) וישב מ, יד.

בני מעמד ומצב של התעוררות כו' — "והרעותם גו'". וכאמור לעיל¹¹² שאין נפק"מ מהי הסיבה לכך, שהרי "האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחי' בני . . . הרי זה צדיק גמור"¹¹³. ואז פועל הקב"ה הענין ד"ונושעתם מאויביכם", ונעשה מעמד ומצב ד"יום שמחתכם".

אך גם לאח"ז צריך להיות הענין ד"ותקעתם גו'", כי, גם כאשר נפטרים מצרה אחת, אזי מתחילים לאח"ז ענינים נוספים...

ועד ש"והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם" — שזהו ע"ד המבואר בענין "אל נקמות ה' אל נקמות הופיע"¹¹⁴, שיש ב' הופעות¹¹⁵, והיינו, כפי שהקב"ה הוא מלך על בני¹¹⁶, וכפי שנמשך ע"י בני בכל העולם כולו, כנוסח הברכות: "ה' אלקינו" ואח"כ "מלך העולם".

ומזה באים למעמד ומצב ד"ויהי בשנה השנית בחודש השני גו' נעלה הענן גו' ויסעו בני ישראל גו' ממדבר סיני וישכון הענן במדבר פארן"¹¹⁷, שזוהי ההמשכה מחג השבועות ("במדבר סיני") על כל השנה כולה, ובאופן שבאים ל"הר פארן", מלשון פרו ורבו¹¹⁸, שנעשה קהל עצום ורב, ו"קהל גדול ישובו הנה"¹¹⁹, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש. [כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "בני היכלא", תוך כדי עידוד בחוזק בידיו הק'].

(116) חסר קצת (המו"ז).
 (117) פרשתנו יו"ד, יא"ב.
 (118) ראה אוה"ת ברכה ריש ע' א'תתמד.
 (119) ירמי' לא, ז.

(112) שיחת יום ב' דחה"ש סל"ז ואילך
 (לעיל ע' 63 ואילך).
 (113) פסחים ח, סע"א ואילך.
 (114) תהלים צד, א.
 (115) ראה ברכות לג, א.